

مبانی نظری فلسطین در اندیشه امام خمینی (ره)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۱۰

کد مقاله: ۱۹۱۷۴

اسرارنجبر^۱

چکیده

فلسطین در زبان عبری «پ ل س ت» وارد شده است. در اصطلاح نام کشوری واقع بین اردن و مدیترانه که بین جمهوری لبنان و سوریه قرار دارد. جغرافیای فلسطین شامل جغرافیای طبیعی، تاریخی، سیاسی و نظامی می‌باشد، پرچم آن نیز از چهار رنگ سفید، سیاه، سبز و قرمز تشکیل شده است در آیات و روایات متعددی از قداست مسجدالاقصی یاد شده است. انتفاضه از «ن ف ض» گرفته شده و به معنای لبریز شدن است و در اصطلاح قیام مردمی و خودجوش مردم سراسر سرزمین اشغالی فلسطین است. عوامل پیدایش انتفاضه، عوامل فلسطینی، منطقه‌ای، جهانی، سرکوب و شکنجه فلسطینیان. دستاوردهای انتفاضه: محکومیت جهانی رژیم صهیونیستی، خارج شدن رهبری مبارزه ضد صهیونیستی از دست رهبران سیاسی، قوت بخشیدن به ریشه‌های انتفاضه، ایجاد وحدت بین فلسطینی، مهاجرت یهود از فلسطین. تأکید سیاست‌های عملی امام بر انتفاضه را می‌توان در موارد زیر برشمرد: ۱- سازماندهی انقلابی ۲- روش جهاد و مبارزه ۳- کسب امید از پیروزی انقلاب ۴- حفظ هویت جمعی ۵- جایگاه محوری فلسطین در ایدئولوژی انقلاب اسلامی و انتفاضه صهیونیسم در زبان عبری به معنای پر آفتاب است.

واژگان کلیدی: کارشناسی ارشد تفسیر و علوم قرآن

۱- مقدمه

امام خمینی (ره) اولین مرجع تقلید و پیشوای بزرگ مذهبی است که مجوز حمایت از مبارزان فلسطینی را صادر نمود و با دوراندیشی تمام بر حفظ آثار جنایت اسرائیل به‌عنوان عامل سمبلیک در جهت تحریک و تشویق مسلمانان بر علیه موجودیت مسیح اصلی جنایات یعنی رژیم اشغالگر تأکید نمودند ایشان وجهه اسلامی و بُعد اعتقادی مبارزه با اسرائیل را کار سازترین روش برای بسیج ملت مظلوم فلسطین و جلب حمایت امت اسلام از آنان معرفی نمودند و اتخاذ روشهای دیگر همچون قومیت عربی را انحراف در مسیر مبارزه برای آزادی قدس می دانستند. حفاظت و پاسداری از رهنمودهای گسترش یافته امام خمینی (ره) که باعث بیداری مسلمانان حاضر شد، بر هر فرد آگاه و بیدار دلی لازم است. در زمان حیات امام خمینی (ره) استعمار جهانی توطئه های زیادی انجام داد و اکنون نیز بر شدت کار خود افزوده است و میلیون ها دلار جهت از بین بردن اندیشه اسلامی امام خمینی (ره) هزینه کرده است؛ بنابراین بر مسلمانان و اندیشمندان، علما و حکمرانان مسلمان واجب است که با ایمان و همبستگی جامعه ای متحد و اسلامی تشکیل دهند و برای آزاد سازی قدس و از بین بردن اسرائیل غاصب نهایت تلاش خود را به کار بندند و برای رسیدن به اهداف مهم و بزرگ اختلافات خود را کنار بگذارند. مرزهای اسلامی را به روی مسلمانان بگشایند، از منابع خود برای حل مسائل مسلمانان استفاده کنند و بدین ترتیب ممکن است بتوانیم به پیروزی دست یابیم و در آخرت نیز سرافراز باشیم.

با پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (ره) انوار مقدس آن بر منطقه تایید و مراحل رکود و تاریکی و یأس و ناامیدی را از منطقه زدود. انقلاب اسلامی ایران از آغاز شعار آزادی قدس شریف و فلسطین را از چنگال رژیم اشغالگر قدس سر داد. امام خمینی (ره) با آگاهی، درایت و بینش خاص نسبت به مسائل و با دقت و توجه در تمام امور و مسائل به دفاع از حقوق ملت مظلوم فلسطین پرداخت، ایشان مسلمانان جهان را به بسیج تمام توان و امکانات خود برای رویارویی با صهیونیسم سفارش کردند. دیار فلسطین محل ظهور و وطن و مزار حضرت موسی (علیه السلام) و زادگاه و مزار حضرت عیسی (علیه السلام) و نخستین قبله گاه مسلمین، همواره کانون توجه و احترام مذاهب بزرگ دنیا است در طول قرنهای همه مذاهب و فرقه در فلسطین در هم زیستی کامل زندگی می کردند اما از هنگامی که با دسیسه های استعماری، تسلط انحصاری صهیونیسم و نادیده گرفتن حقوق ساکنان آن دیار آغاز شد، به پایگاه استعماری تبدیل شد و به همین دلیل هم اکنون فلسطین مسئله اول جهان اسلام و مهمترین دغدغه سران کشورهای اسلامی واقع شده است بنابراین ضرورت دارد که مسئله فلسطین بیش از پیش مورد بررسی و تحقیق و پژوهش قرار بگیرد. امروزه مسأله فلسطین و جنایات اسرائیل علیه مردم بی دفاع آن، وارد حساس ترین مرحله خود شده است؛ و از آنجا که از صدر اسلام تا کنون یهود در تقابل با اسلام بوده و در عصرهای گوناگون به شیوه های متفاوت آن را نشان داده، لازم است ریشه ها و نمادهای این تقابل مورد ارزیابی قرار گیرد. آنچه در این پژوهش بدان اشاره می شود، بررسی دیدگاههای رهبر فقید و اندیشمند سیاستمدار انقلاب اسلامی، امام خمینی (ره) در خصوص مسأله فلسطین است.

۲- پیشینه تحقیق

از آنجایی که مسئله فلسطین از هر جهت برای ملل مسلمان حائز اهمیت است، در این رابطه کتابها، نشریات و مقالات زیادی منتشر شده است از جمله کتابهای که از آنها در این پژوهش استفاده شده می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

۱- فلسطین از دیدگاه امام خمینی (ره)، ناشر: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام، این کتاب در چهار بخش تألیف شده است و به بررسی «ماهیت اسرائیل»، «رابطه ایران با اسرائیل»، «امام و انقلاب اسلامی» و در نهایت تلاشهای دشمنان برای باز داشتن جمهوری اسلامی از پیشتازی در مبارزه، پرداخته است. کتاب مذکور سخنرانیهای ناب امام بزرگوار را در رابطه با فلسطین بیان می کند؛ بنابراین در این پژوهش تلاش شده که مطالبی را که در دیگر کتابها ذکر شده و مطابق با سخن امام است در کنار سخنرانی امام بیان شود.

۲- ماجرای فلسطین و اسرائیل: نویسنده: مجید صفا تاج، ناشر: دفتر نشر فرهنگ اسلامی. این کتاب در دو بخش تألیف شده و به طور مفصل در مورد فلسطین و اسرائیل بحث می کنند.

۳- جمهوری اسلامی ایران و تحولات فلسطین: این کتاب در مورد انقلاب اسلامی و باز تاب آن در تحولات جهانی و نهضت های آزادی بخش از جمله فلسطین تألیف و تدوین شده است.

فلسطین محل ظهور پیامبران بزرگ الهی و سرزمین تکوین رسالت انبیاء توحیدی همچون ابراهیم، موسی و عیسی (علیها السلام)، در نزد مسلمانان فلسطین و مسجدالاقصی تداعی گر واقعه بزرگ است که همان معراج رسول خدا از مسجد الحرام به مسجدالاقصی است.

بیت المقدس محل تالاقی ادیان توحیدی و ابراهیمی است و به همین دلیل قرآن کریم از آن به‌عنوان سرزمین مقدس نام برده است؛ اما امروز قدس در معرض طوفان کین نژاد پرستان و خطر مهیب صهیونیسم جهانی قرار دارد که برای بلعیدن و یهودی کردن و استحاله صیغه اسلامی اش نقشه ها و طرح ها ریخته است و اهدافی خوشونت بار و کینه توزان را دنبال می کند، مقصود نهایی محور کامل هویت اسلامی بیت المقدس و موجودیت فلسطین به‌عنوان یک ملت مشروع با سرزمین خاص است.

۳- مبانی

۳-۱- مفهوم فلسطین

فلسطین در لغت: سرزمین هایی که امروز به نام فلسطین معروف است در قدیم سرزمین کنعان نام داشت چون اولین قومی که در این سرزمین مقدس و مجاور آن استقرار یافتند، کنعانیان بودند؛ کنعانیان از قبیله ی سامی و از جزیره العرب به این منطقه آمده بودند. نام «پلست» در نقش های باقی مانده از دوران فراعنه مصر حاکی از وجود ملتی به همین نام در این سرزمین است. نامی که بعدها بر روی این سرزمین نهاده شد. نام ملت «پ، ل، س، ت» یا همان فلسطینی هاء، در لغت و زبان عبری، «پ، ل، س، ت» وارد شده است، نقاشی ها و نقش های باقیمانده از آن دوران بر نام این سرزمین دلالت می کند.

فلسطین در اصلاح: کشوری واقع، بین اردن و بحر الروم «مدیترانه» که بین جمهوری لبنان و سوریه قرار دارد و آن مقر سلطنت بنی اسرائیل و یهود بوده است.

۳-۲- جغرافیای فلسطین

جغرافیای طبیعی: فلسطین بخشی از شام به شمار می رود و در جنوب غربی آن قرار دارد؛ یعنی در غرب قاره آسیا، در ساحل شرقی دریای مدیترانه و در تقاطع سه قاره بزرگ آسیا، اروپا، آفریقا واقع شده است.

جغرافیای تاریخی: اهمیت و ارزش فلسطین، از کهن ترین دوران تاریخ آشکار است و باروری زمین و اعتدال آب و هوا و نیز به این امر کمک شایانی کرده است. پنج هزار سال پیش برخی از قبایل کنعانی از جزیره العرب کوچ کرده و به این سرزمین آمدند پس از ورود کنعانیان قبایلی از شرق نیز وارد این سرزمین شدند که عبرانیان نام داشتند همچنین قبایل آریایی وارد این سرزمین شدند و در ساحل فلسطین، میان غزه و شمال یافا ساکن شدند، فلسطین به نام آنان نامگذاری شده است.

جغرافیای سیاسی: فلسطین گذرگاهی بازرگانی بوده است که کالاها و فرآورده های شرق آسیا به غرب اروپا و بالعکس از آن می گذشته است. عرب های مسلمان در نیمه نخست قرن هفتم میلادی توانستند مصر و شمال آفریقا را از راه فلسطین بگشایند. با گشایش کانال سوئز، بر اهمیت فلسطین افزوده شد، زیرا نفت کشورهای عرب برای رسیدن به اروپا و آمریکا از این راه می گذشت. موقعیت فلسطین در عصر حاضر، در استحکام روابط اقتصادی، سیاسی و فرهنگی کشورهای عرب همسایه و مجاور آن تأثیر بسیاری داشته است.

جغرافیای نظامی: اهمیت جغرافیای نظامی فلسطین، در دوره جنگ های صلیبی مشخص شد. موقعیت جغرافیای فلسطین، این مکان را به صهیونیست ها داده است تا از آن در جنگ های گوناگون بین سالهای «۱۹۶۷» و «۱۹۷۳» میلادی برای حمله به کشورهای عرب مجاور استفاده کنند.

پرچم فلسطین: رنگ های پرچم فلسطین، از سمبل و نشانی که جنبش ناسیونالیستی عربی از اوایل قرن بیستم میلادی برای خود برگزیده بود، گرفته شده است، جمعیت عربهای جوان، تهیه سمبل و رمزی را در شکل علامتی با سه رنگ سبز، سفید و سیاه که بیانگر دوران درخشان استقلال عرب هاست، برای جنبش ناسیونالیستی پیشنهاد کردند.

به دنبال نخستین کنفرانس سران عرب، پرچم عربی با چهار رنگ سبز، سفید، سیاه و مثلث سرخ رنگ، در مقر نخستین مجلس ملی فلسطین در بیت المقدس در تاریخ ۱۹۶۴/۵/۲۸ میلادی به اهتزاز درآمد. به این ترتیب سازمان آزادی بخش فلسطین، پرچم چهار رنگی به صورت نشانی برای خود برگزیدند، زیرا در ورای این نشان، تاریخی طولانی از مبارزات ملت فلسطین نهفته است، انقلاب معاصر فلسطین، چیزی جز ادامه مبارزات ملت فلسطین و تلاش این ملت برای آزادی کشورشان نبوده و نخواهد بود.

۳-۳- پیشینه فلسطین

حدود ۲۵۰۰ سال قبل از میلاد مسیح (علیه السلام) چند قبیله عربی، از جزیره العرب به منطقه فعلی فلسطین مهاجرت کردند و در آنجا سکنا گزیدند که به کنعانیان معروف شدند. کنعانیان چندین قبیله بودند، یکی از مهمترین آنها یبوسون بود که در شهر قدس و اطراف آن سکونت داشت و به مناسبت همین طوایف، فلسطین را (ارض کنعان) می نامیدند. انتساب به حضرت یعقوب بنی اسرائیل نامیدند. بعد از شیوع قحطی شدید در فلسطین، حضرت یعقوب و سایر فرزندان او به مصر رفتند و نزد یوسف ماندند و کم جمعیت خاندان اسرائیل زیاد شد.

در زمان رامسس دوم «فرعون مصر» بنی اسرائیل مورد آزار و اذیت فراوانی قرار می گرفتند به همین جهت حضرت موسی (علیه السلام) همت گماشت و آنان را آزاد کرد و به سرزمین کنعان برد. بدین ترتیب حدود ۱۲۹۰ سال قبل از میلاد حضرت عیسی (علیه السلام) بنی اسرائیل از صحرای سینا گذشتند عده ای را به همراهی حضرت یوشع (علیه السلام) به فلسطین فرستادند تا از وضع آنجا اطلاع کاملی بدست آورد، آن گروه پس از بازگشت خبر دادند مردمی ستمگر و سرکش در آنجا زندگی می کنند. بنی اسرائیل حاضر نشدند به فلسطین مهاجرت کنند و فرمان حضرت موسی (علیه السلام) اطاعت نکردند بدین ترتیب آنان ۴۰ سال در آن بیابان سرگردان ماندند. بعد از وفات حضرت موسی (علیه السلام) بنی اسرائیل به رهبری حضرت یوشع (علیه السلام) نهر

اردن گذشتند و پس از «اریحا» بعضی از شهرهای دیگر فلسطین را متصرف شدند ولی اهالی بیت المقدس مقاومت کردند و تسلیم نشدند. بعد از مرگ حضرت یوشع (علیه السلام) ریاست بنی اسرائیل به دست قضات افتاد. قضات پیوسته با کنعانیان در جنگ و خصومت بودند همچنین یهودیان همواره در جنگ و نفاق به سر می بردند تا اینکه به رهبری «شائول» تن دادند. از جمله شهرهایی که در زمان کنعانیان ساخته شد، شهرهای (اریحا، بیسان، نابلس، مجد و جازر) بود. تقریباً ۱۸۰۵ سال قبل از میلاد، حضرت ابراهیم خلیل (علیه السلام) از شهر (اور) عراق، مرکز کلدانیان به سرزمین کنعان (فلسطین) مهاجرت فرمود و در همان جا اسحاق (علیه السلام) به دنیا آمد و از اسحاق یعقوب به دنیا آمد و به اسم اسرائیل نامیده شد؛ و یهود را به جهت انتساب به حضرت یعقوب بنی اسرائیل نامیدند. بعد از شیوع قحطی شدید در فلسطین، حضرت یعقوب و سایر فرزندان او به مصر رفتند و نزد یوسف ماندند و کم کم جمعیت خاندان اسرائیل زیاد شد.

در زمان رامسس دوم «فرعون مصر» بنی اسرائیل مورد آزار و اذیت فراوانی قرار می گرفتند به همین جهت حضرت موسی (علیه السلام) همت گماشت و آنان را آزاد کرد و به سر زمین کنعان برد. بدین ترتیب حدود ۱۲۹۰ سال قبل از میلاد حضرت عیسی (علیه السلام) بنی اسرائیل از صحرای سینا گذشتند عده ای را به همراهی حضرت یوشع (علیه السلام) به فلسطین فرستادند تا از وضع آنجا اطلاع کاملی بدست آورد، آن گروه پس از بازگشت خبر دادند مردمی ستمگر و سرکش در آنجا زندگی می کنند. بنی اسرائیل حاضر نشدند به فلسطین مهاجرت کنند و فرمان حضرت موسی (علیه السلام) اطاعت نکردند بدین ترتیب آنان ۴۰ سال در آن بیابان سرگردان ماندند. بعد از وفات حضرت موسی (علیه السلام) بنی اسرائیل به رهبری حضرت یوشع (علیه السلام) نهر اردن گذشتند و پس از «اریحا» بعضی از شهرهای دیگر فلسطین را متصرف شدند ولی اهالی بیت المقدس مقاومت کردند و تسلیم نشدند بعد از مرگ حضرت یوشع (علیه السلام) ریاست بنی اسرائیل به دست قضات افتاد. قضات پیوسته با کنعانیان در جنگ و خصومت بودند همچنین یهودیان همواره در جنگ و نفاق به سر می بردند تا اینکه به رهبری «شائول» تن دادند.

بعد از مرگ شائول حضرت داوود (علیه السلام) ریاست بنی اسرائیل را به دست گرفت و ۴۰ سال سلطنت فرمود، حضرت داوود (علیه السلام) وقتی دریافت به زودی وفات می یابد به فرزندش سلیمان (علیه السلام) وصیت کرد بنای هیکل معروف را تکمیل سازد. بعد از حضرت داوود (علیه السلام) حضرت سلیمان پادشاه عبریان شد. پی از مرگ سلیمان (علیه السلام) نمایندگان اسباط اجتماع کردند و از فرزند سلیمان (علیه السلام) رجبعام خواستند بعضی از مقررات پدرش را بردارد و آزادی بیشتری به آنان بدهد ولی رجبعام نپذیرفت. قبایل اسرائیل با شنیدن این خبر علیه او طغیان کردند و در نتیجه در شمال فلسطین ۱۰ سبط اجتماع کردند و دولتی به نام مملکت تشکیل دادند. ۲ سبط دیگر «یهودا و بنیامین» مملکت یهودا را به مرکزیت اورشلیم در ۹۳۰ قبل از میلاد مسیح بر پا کردند و بدین ترتیب مملکت داوود به ۲ دولت تقسیم گردید. قوم یهود قسمت عمده تمدن خود، مخصوصاً الفبا و لغات را از کنعانیان گرفتند. آنها در فلسطین، کشاورزی و فن معماری را آموختند و حتی هیکل هم به سبک معبد کنعانیان ساخته شده است. با توجه به این مطالب بدست می آید که یهود فقط در زمان حضرت داوود و سلیمان (علیه السلام) به استقلال و اتحاد رسید و عمر این استقلال هم بسیار کوتاه بود. همچنین مردم اصلی فلسطین یهود نبودند بلکه آنان در فلسطین مردمی بیگانه بودند، فلسطین منزلی آماده بود که مدتی در آن اقامت کنند.

۳-۴ - انتفاضه

انتفاضه از «ن ف ض» گرفته شده و به معنای لبریز شدن و سر رفتن مظلوم از داخل ظرف است. الانتفاضه: لرز و لرزه، جنبش سیاسی و توده ای یا اجتماعی ملی و مردمی^۱

انتفاضه در اصطلاح: به قیام مردمی و سراسری در سرزمین اشغالی فلسطین که فراگیر شد و همه گروههای مردمی را در بر گرفت انتفاضه اطلاق می شود. حرکت خودجوش و انقلابی و مردمی مسلمانان ساکن سرزمین های اشغالی فلسطین است که ماهیتی اسلامی دارد و از سال ۱۹۸۷ م در مناطق فلسطینی آغاز شده است و تاکنون ادامه یافته است.

۴-۴ - بحث

۴-۱ - اسلام در فلسطین

اسلام از جزیره العرب بر آمد و پیغمبر (صلی الله علیه و آله وسلم) به طرف شمال جزیره العرب پیشروی را آغاز کرد ایشان لشکری را به ریاست اسامه بن زید آماده ساخت که به طرف شمال بفرستد ولی پیش از حرکت سپاه از دنیا رحلت فرمود. ابوبکر این نقشه را پی گرفت و لشگری به سوی شمال سوریه و فلسطین حرکت داد. مردم بیت المقدس تسلیم سپاه اسلام شدند. با توجه به تاریخچه فلسطین روشن می شود که امواج عربیت هم قبل از اسلام و هم بعد از اسلام، در فلسطین پشت سر هم جریان داشته است و این دوران طولانی بی اساسی خیالهای صهیونیستها را در مورد اینکه فلسطین از نظر تاریخی منطقه ای یهودی است روشن و بطلان ادعای حق تاریخی آنان را آشکار می کند.

۴-۲- سیاست عملی امام (ره) و تأثیرگذاری آن بر انتفاضه

یکی از ویژگی‌های مهم رهبری امام در انقلاب اسلامی، تبیین صریح هدف و راهبرد قیام بدون پنهان کاری یا محافظه کارهای سیاسی مرسوم در میان سیاستمداران بود. او بر ادامه مبارزه از طریق فرهنگی سپس انقلاب برای تأسیس حکومت اسلامی تأکید می‌کرد. درباره مسئله قدس نیز امام هیچ نوع مذاکره سازش با صهیونیست‌ها را پذیرفتنی نمی‌دانست و به شدت سازشکارانه عرب و برخی از سران فلسطینی را محکوم می‌کرد. بسیاری از بزرگسالان عرب و مبارزان فلسطینی پس از استقرار همه جانبه صهیونیسم، با عقب نشینی آشکار هدف آزاد سازی فلسطین را به هدفی کوچک، یعنی تشکیل دولت ناقص خود مختار در بخش بسیار کوچکی از سرزمینهای اشغالی، تقلیل دادند؛ اما امام همواره بر هدف آزادی قدس و فلسطین تأکید کرد و از این موضع هرگز عقب نشست. آزاد سازی فلسطین در اندیشه امام فقط از وظایف فلسطینیان بلکه از جمله تکالیف همه مسلمین به شمار می‌آید و مسئولیتی همگانی-اسلامی تلقی می‌شود. اندیشه امام و سر مشق موفق مبارزاتی او کمترین تأثیری که در میان مسلمانان و مبارزان فلسطینی بر جای گذاشت، یاد آوری دوباره آرمان و هدفی بود که در گذر زمان و همچنین وضعیت جدید سیاسی اجتماعی فلسطین، منطقه و جهان به فراموشی سپرده شده بود و همه مبارزان و سیاستمداران منطقه و فلسطین به این نتیجه رسیده بودند که آرمان آزادی فلسطین به هیچ وجه محقق نخواهد شد و باید با گفت و گو و چانه زنی سیاسی حداقل حقوق فلسطینیان را به دست آورد.

۴-۳- تأثیر انقلاب اسلامی بر فلسطین

۱- انقلاب اسلامی بهترین نمونه؛ نظام اسلامی که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران شکل گرفت، بهترین نمونه و مهمترین خواسته سیاسی مبارزان مسلمان فلسطینی درآمد است. این مبارزان برای برپایی حکومت اسلامی، به شیوه‌های قهر آمیز و مسلحانه یا راههای مسالمت جویانه روی آورده اند.

۲- جنبش اسلامی فلسطین، این جنبش همانند انقلاب اسلامی ایران، از مسجد و اماکن دینی سرچشمه می‌گیرد و به همان جا پایان می‌پذیرد. حتی دانشجویان انقلابی حرکت‌های ضد صهیونیستی خود را از مساجد و دانشگاه‌ها سامان می‌دهند و مساجد مرکز مخالفت‌های ضد اسرائیلی تبدیل شده است. از این رو انتفاضه را انقلاب مساجد نیز می‌گویند.

۳- انقلاب اسلامی و لزوم وحدت: امروزه پیروان انقلاب اسلامی بر لزوم وحدت همه قشرها و مذاهب برای نیل به پیروزی در جنبش اسلامی فلسطین پای می‌فشارند و انتفاضه به تأثیر از انقلاب اسلامی، وحدت را ابزار کار آمد برای پیروزی می‌دانند.

۴- موجودیت گروه‌های مبارزه فلسطینی؛ وجود چنین گروه‌هایی، چون جهاد اسلامی، حماس، وامدار انقلاب اسلامی است و با سازماندهی جدید به مبارزه نظامی و سیاسی علیه اسرائیل می‌پردازند.^۱

۴-۴- اعلام روز جهانی قدس

امام خمینی (ره) با آگاهی، درایت و بینش خاصی که نسبت به مسائل داشتند و با دقت و توجه در تمام امور، بارها و بارها اسرائیل را محکوم کرده و به دفاع از حقوق ملت مظلوم فلسطین پرداخت. ایشان در روز ۱۶ مرداد سال ۱۳۵۸ مصادف با سیزدهم رمضان ۱۳۹۹ همزمان با شروع دور تازه‌ای از جنایات بی رحمانه رژیم اشغالگر صهیونیستی در لبنان طی پیامی، روز جمعه آخر ماه مبارک رمضان را به‌عنوان روز جهانی قدس تعیین کردند و عموم مسلمانان جهان را به همستگی اسلامی در این روز بزرگ فرا خواندند. متن پیام امام خمینی (ره) به این شرح است:^۱

«بسم! ...»

من در طی سالیان دراز، خطر اسرائیل غاصب را گوشتزد مسلمین نمودم که اکنون این روزها به حملات وحشیانه خود به برادران و خواهران فلسطینی شدت بخشیده است و به ویژه در جنوب لبنان به قصد نابودی مبارزان فلسطینی، بیپای خانه و کاشانه ایشان را بمباران می‌کند. من از عموم مسلمانان جهان و دولت‌های اسلامی می‌خواهم که برای کوتاه کردن دست این غاصب و پشتیبانان آن به هم بیونند و جمیع مسلمانان جهان را دعوت می‌کنم، آخرین جمعه ماه مبارک رمضان را که از ایام قدر است و می‌تواند تعیین کننده سرنوشت مردم فلسطین نیز باشد، به عنان روز قدس انتخاب و طی مراسمی، همیشگی بین المللی مسلمانان را در حمایت از حقوق قانونی مردم مسلمان اعلام نمایند. از خداوند متعال پیروزی مسلمانان را بر اهل کفر خواستارم

اسرائیل بعد از انجام دو جنگ با کشورهای عربی و اشغال بیت المقدس قبله اول مسلمین جهان توانست با توسل به قدرت و ظلم و زورگویی بیت المقدس را از آن خود سازد ولی به دنبال تعیین روز جمعه آخر ماه رمضان، به‌عنوان روز قدس و روز اسلام و رسول خدا امروزه مسأله آزادی قدس، بار دیگر در تمام دنیا مطرح شده و هر فردی آشکار اسرائیل را غاصب و ظالم می‌داند و خواهان آزادی قدس شریف می‌باشد.^۱

در رابطه با انتخاب آخرین جمعه، ماه مبارک رمضان به‌عنوان روز قدس نکاتی قابل توجه است.

الف- جمعه‌های ماه مبارک رمضان به خصوص آخرین جمعه: برای همه مسلمانان جهان از همه مذاهب از اهمیت خاصی برخوردار است، به ویژه در فلسطین مسلمانان در روزهای جمعه از همه سرزمین فلسطین خود را به مسجدالاقصی می‌رسانند تا در نماز جمعه قدس شرکت کنند و انتخاب این روز توسط امام (ره) به این معنی است که راه آزادی قدس وحدت مسلمانان است به‌عنوان یک استراتژی شرایط ارمانی راهپیمایی همه مسلمانان از همه جای جهان به سوی قدس در آینده‌ای قابل دسترس را مطرح نموده است بنابراین فرمان مدیران امام (ره) باعث نهضتی مردمی و ضد صهیونیستی، جهت دار و تأثیر گذار در جمعه‌های ماه مبارک به ویژه در فلسطین است.

ب- طرح روز جهانی قدس: و دعوت همه مسلمانان و آزادیخواه جهان برای حمایت از بیت المقدس و ملت مظلوم فلسطین برای مبارزه با یک قدرت پلیدی است که امکان پیروزی بر این قدرت اهریمنی برای ملت فلسطین به تنهایی امکان پذیر نیست. رژیم صهیونیستی امروز به‌عنوان مظهر قدرت غیر قانونی و سلطه‌گری است که همه ارزش‌های انسانی را زیر پا گذاشته است. در ذات ابتکار امام خمینی (ره) این معنی نهفته است که حمایت از فلسطین و قدس یک وظیفه انسانی و اسلامی است و هیچ‌کسی نمی‌تواند در مورد حوادثی که نسبت به مردم مظلوم فلسطین و نیز در مورد بیت المقدس و مسجدالاقصی رخ داده است بی تفاوت باشد.

ج- امروز که در عصر جهانی شدن: به سر می‌بریم و تأثیرات متقابل دیدگاهها و تفکرات مختلف و حوادث، امری بسیار عادی به شمار می‌رود اکنون که با توسعه علم ارتباطات که به انقلاب ارتباطات معروف شده است، موضوع همگرایی و تأثیر متقابل در سطح جوامع مختلف بسیار جدی است و رد و بدل شدن پیامهای جهانی و تأثیر پذیری از اندیشه‌ها و عقاید و مدل‌های مطرح شده در سطوح بین‌المللی به امری عادی بدل شده است. ارزش و اهمیت فرمان امام که مسئله فلسطین و قدس را به‌عنوان مظهر مظلومیت فلسطینی‌ها و اهانت به مسلمانان در یک فضای اجتماعی، فرهنگی و بین‌المللی مطرح نمود، بیش از پیش روشن شده است و ارزش و اهمیت روز قدس و تظاهرات روز قدس که به یک گفتمان بین‌المللی برای حمایت از هویت اسلامی و دفاع از مظلومان، قربانیان و آوارگان تبدیل شده است، امروز بیش از پیش آشکار است.

د- هیچ‌انسان آزاده و مسلمانی: نمی‌تواند ناراحتی و تأسف خود را از اختلافات موجود بین فلسطینی‌های مبارزی که هنوز زیر سلطه صهیونیست‌ها به سر می‌برند پنهان کند. بدون شک گویاترین پیام روز قدس در شرایط کنونی برای مردم فلسطین و مبارزان و رهبران مجاهد و تاریخی فلسطینی و برای کشورهای عربی و اسلامی آن است که تمام تلاش خود را برای پایان دادن به این صحنه دردناک به کار گیرند.

۴-۵- بیداری اسلامی و ارتباط آن با مسئله فلسطین

۱- جنبه‌های تأثیر پذیری بیداری اسلامی از فلسطین: فلسطین در شروع بیداری اسلامی تأثیر قابل توجهی داشته است می‌توان مدعی شد که بیداری اسلامی، وام‌دار موضوع فلسطین است. بین فلسطین و بیداری اسلامی ارتباط متقابل وجود دارد. نخست به جنبه‌های تأثیر پذیری بیداری اسلامی از فلسطین می‌پردازیم سپس به موارد تأثیر پذیری فلسطین از بیداری اسلامی می‌پردازیم مسئله فلسطین حداقل از دو جنبه بر جریان بیداری اسلامی و استمرار آن نقشی اساسی داشته است.

الف- حفظ روحیه مبارزه: جنبه اول به حفظ روحیه مبارزه برمی‌گردد. در عصری که کشورهای عربی به شرایط موجود راضی شده بودند و ملل عرب به آنچه که از سوی حاکمان آنان اعمال می‌شد اعتراض نمی‌کردند اما فلسطینی‌ها برای احقاق حق خود، علم مبارزه مسلحانه را بر زمین ننهاندند. مشاهده قیام و مقاومت مستمر فلسطینی‌ها علیه صهیونیست‌های اشغالگر، در شروع مبارزات مردم کشورهای عرب اثربخش بوده است.

ب- کنش سیاسی فلسطینی‌ها: جنبه دوم به کنش سیاسی فلسطینی‌ها به ویژه جنبش حماس برمی‌گردد. حماس همزمان با مبارزه مسلحانه علیه اسرائیل، در مبارزه‌های سیاسی- دموکراتیک توانست بخش عمده‌ای از قدرت سیاسی را طی انتخابات پارلمانی ۲۰۰۶ به دست آورد. پیروزی غیرمنتظره حماس در آن واقعه، ناخود آگاه تبدیل به الگویی برای بسیاری از ملل عرب و جنبشهای عربی شد که سابقه‌ای بس طولانی‌تر از حماس داشتند. روی کار آمدن احزاب اسلام‌گرای اخوان المسلمین و سلفی در مصر بدون شک همراه با تأثیرپذیری از حماس و تحولات سیاسی فلسطین بوده است.

۲- جنبه‌های تأثیر پذیری فلسطین از بیداری اسلامی
نکته دیگر اینکه؛ نه تنها فلسطین بر بیداری اسلامی تأثیر داشته، بلکه بیداری اسلامی نیز بر فلسطین مؤثر بوده است از جمله دلایل آن می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

الف- شرایط جدید مصر: اولین دلیل به ایجاد شرایطی جدید در مصر و شروع مذاکرات آشتی ملی با رویکردی نوین برمی‌گردد. سقوط حسنی مبارک در مصر که توأم با رشد تدریجی جایگاه سیاسی اخوان المسلمین مصر بوده سبب گردید تا اوضاع داخلی فلسطین به نفع حماس تغییر یابد. این امر انعطاف‌پذیری بیشتر فتح و ایجاد شرایطی برای امضاء توافق آشتی ملی را موجب شد. هر چند که این توافق، جنبه عملیاتی پیدا نکرد اما اوضاع به سمت تعامل اجباری طرفین به پیش می‌رود.

ب- پررنگ شدن شعار حمایت از فلسطین و مخالفت با رژیم صهیونیستی در میان ملل عرب: برای اولین بار در سالگرد یوم النکبة و یوم النکسة، تعداد زیادی از مردم اردن، لبنان و سوریه به سمت مرزهای فلسطین اشغالی حرکت کردند. هر چند که این وقایع، کشته‌هایی به همراه داشت اما ترس و وحشت سران رژیم اسرائیل را رقم زد.

ج- طرح کشور مستقل فلسطین در سازمان ملل: سومین نشانه تأثیر بیداری اسلامی بر فلسطین، به حمایت جهانی از طرح کشور مستقل فلسطین در سازمان ملل بر می‌گردد. اگر چه این طرح تاکنون به دلیل کارشکنی‌های آمریکا به نتیجه نرسیده است اما حمایت حدود ۱۳۰ کشور جهان از موضوع فلسطین، در شرایطی است که بیداری اسلامی به اوج خود می‌رسد. به بیان دیگر، حسن همدردی اسلامی - عربی با موضوع فلسطین، به خاطر بیداری اسلامی به حسی بین‌المللی تبدیل شده است.

د- پیروزی فلسطین در آزاد نمودن بیش از ۱۰۰۰ اسیر فلسطینی: نشانه چهارم به پیروزی فلسطینی‌ها و بویژه حماس در آزاد نمودن بیش از هزار اسیر فلسطینی بر می‌گردد. در حالی که اسرائیلی‌ها طی ۵ سال گذشته از قبول درخواستهای حماس سر باز می‌زدند اما به ناچار و به دنبال بیداری اسلامی، اسرائیل ضمن قبول مطالبات حماس، به سرعت این معامله را عملیاتی نمود.

ه- استقبال کشورهای رها یافته از دیکتاتورها، از حماس: سران حماس در مسافرت‌های

دوره‌ای به کشورهای چون تونس، مصر، لیبی، ترکیه و حتی کشورهای حاشیه خلیج فارس - که هم‌چنان سیستم قبلی را حفظ نموده‌اند- به صورت ویژه مورد استقبال قرار می‌گیرند. سران عرب تلاش می‌کنند با انجام اصطلاحاتی سیاسی از یک سو و انحراف افکار عمومی داخلی به مسائلی چون فلسطین از سوی دیگر، خود را نجات دهند طبیعتاً این تأثیرگذاری متقابل ادامه خواهد داشت. مسئله فلسطین و مبارزه برای برانداختن اشغال، موضوعی ادامه‌دار خواهد بود و در این راستا سران عرب باید میان دو گزینه حمایت واقعی از فلسطینی‌ها و مبارزه با رژیم صهیونیستی و یا استفاده ابزاری از موضوع فلسطین و مامشات با رژیم اشغالگر، یکی را انتخاب کنند که البته از سوی مردم خود، تحت نظارت دائمی هستند.

۵- نتیجه گیری

کمال انسان در این است که مظهر اسمای حسناى خداوند باشد، مظهر تام اسمای الهی در جامعه انبیاء و ائمه و جانشینان ایشان هستند و هیچ یک افراد عادى نمی‌توانند با آن ذرات نورانی همتایی داشته باشند چنان که امام علی (علیه السلام) می‌فرماید: «لَا يُقَاسُ بِالْأَلَمِ مُحَمَّدٌ (صل الله علیه و آله وسلم) مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَحَدٌ وَ لَا يُسَوَّى بِهِمْ». (بعد از آنان نایبان و جانشینان جامعه خلیفه الهی را بر تن می‌کنند)

از بزرگترین نایبان امامان معصوم حضرت امام خمینی (ره) است که محور قول و فعل و کردارش امام معصوم بودند چرا که در دوره ای که ترس و خفقان از سوی مستکبران بر مظلومان چیره شده بود ندای آزادی و آزادگی را در جهان سر داد و مظلومان جهان جان تازه ای گرفتند و از قعر ناامیدی به قله فتح امیدواری رسیدند. بزرگترین تأثیر انقلاب امام خمینی پایداری و استقامت ملت بی دفاع فلسطین در مقابل جنایتهای صهیونیسم است زیرا که امام به پیروی از آیه قرآن همواره پیروزی و فتح را از آن مظلومان می‌دانستند؛ زیرا قرآن خدایی را می‌شناسد که ناظر و نجات بخش فرودستان زمین است، امامت و وراثت مستضعفان از دیدگاه قرآن مرحله ای اجتناب ناپذیر در تاریخ امت هاست که بار دیگر بر چیرگی حق و عدل بر باطل و ظلم می‌انجامد. اکنون که ملت‌های مسلمان از خواب غفلت بیدار شده اند و به پیروی از رهبر کبیر انقلاب اسلامی پرچم آزادی و صلح را به دست گرفته اند، به زودی آن را به اهتزاز در خواهند آورد و به یاری ملت مظلوم فلسطین خواهند شتافت و آرزوی دیرینه امام که اقامه نماز در قدس شریف بود را بر آورده خواهند ساخت به امید آن روز.

منابع

- ۱- قرآن کریم، الهی قمشه ای، قم، انتشارات اجدود، ۱۳۸۹.
- ۲- ابن ماجد، محمد، سنن ابن ماجد، بیروت - لبنان، دار المعرفت، ۲۷۵ هـ
- ۳- اسلامی پناه، مهدی، تفسیر ادبی قرآن، ج ۸، تهران، دفتر انتشارات علمی وابسته به دانشگاه آزاد، ۱۳۸۳.
- ۴- آثار موضوعی تبیان، فلسطین از دیدگاه امام خمینی، قم، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام، ۱۳۸۷.
- ۵- اکرم زیحتر، سرگذشت فلسطین، ترجمه: اکبر هاشمی رفسنجانی، قم، مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۲.
- ۶- اصفهانی راغب، مفردات، الفاظ القرآن الکریم، شریعت، قم، ۱۴۲۳ هـ ق.
- ۷- بندر ریگی، محمد، فرهنگ المنجد، ایران، ۱۳۸۴.
- ۸- بیانات و سخنرانیهای امام، مجموعه آثار صحیفه نور، ج ۲۰-۲۱-۱۷-۱۵-۷-۱۰-۸-۴-۱۶-۱۸-۱۱-۱۳-۲، قم، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۵.
- ۹- بوستان کتاب، ماهنامه ره توشه راهیان نور، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۸۳.
- ۱۰- باقری، محمد، صهیونیسم جهانی و مسئله فلسطین، تهران، پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج، ۱۳۸۸.
- ۱۱- تسخیری، محمد علی، مجله پیک تقریب، شماره ۱۳۷، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، ۱۳۹۰.

- ۱۲- تسخیری، محمد علی، ماهنامه امید انقلاب شماره ۳۴۷، قم، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی.
- ۱۳- جمعی از نویسندگان، انقلابی متمایز، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۶.
- ۱۴- جدید بناب، علی، عملکرد صهیونیسم نسبت به جهان اسلام، قم، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام، ۱۳۸۵.
- ۱۵- حسینی فر، رضا، امام خمینی و بیداری اسلامی، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه، قم، ۱۳۸۸.
- ۱۶- حاجی زاده، علی رضا، محمد دارینی، استکبار جهانی و شیطان بزرگ از دیدگاه امام خمینی، قم، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام، ۱۳۸۳.
- ۱۷- خزائی، سمیه، بن مایه های دینی و تاریخی صهیونیسم، قم، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام، ۱۳۸۸.
- ۱۸- دشتی، محمود، نهج البلاغه، بیروت - لبنان، انتشارات قدس.
- ۱۹- داستانی بیرکی، علی، بازسازی تفکر اسلامی در اندیشه امام خمینی، قم، مرسسه تنظیم و نشر آثار امام، ۱۳۸۵.
- ۲۰- رضا حاجی، امیر احمد، عصر امام خمینی، قم، مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۴.
- ۲۱- رویوران حسین، علیرضا عرب، قدس قلب قدسی اسلام، تهران، قبله اول.
- ۲۲- روحانی، حمید، نهضت امام خمینی، عروج، تهران، ۱۳۸۸.
- ۲۳- رشید رضا، سید محمد، تفسیر المنار، ج ۶ دارالفکر.
- ۲۴- شاهجویی، محمد امین، بنیان مرصوص امام خمینی در بیان آیت الله جوادی آملی، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۴.
- ۲۵- شعبانی سارویی، رمضان، مجله هدایت، شماره ۵۲، نمایندگی ولی فقیه در نیروی مقاومت بسیج.
- ۲۶- شمس ناتوی، رضا، مجله هدی، شماره ۶، قم، مدرسه عالی شهید بنی الهدی صدر، ۱۳۸۹.
- ۲۷- صفا تاج، مجید، انقلاب اسلامی و استعمار فرانسه در منطقه، سفیر اردهال، ۱۳۸۸.
- ۲۸- صفا تاج، مجید، ماجرای فلسطین و اسرائیل، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۶.
- ۲۹- طباطبایی، محمد حسین، تفسیر المیزان، ج ۵، قم، انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۸۸.
- ۳۰- طبرسی، فضل بن حسین، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۳ - ۷، دارالاسوه للطباعه والنشر، ۱۳۸۴.
- ۳۱- عارف حسینی، علی رضا، بیداری اسلامی در بهار انقلاب های عربی، پادا اندیشه، قم، ۱۳۹۰.
- ۳۲- قاضی زاده، کاظم، اندیشه های فقهی - سیاسی امام خمینی، تهران، مرکز تحقیقات استراتژیک ریاست جمهوری، ۱۳۷۷.
- ۳۳- قیشری نیشابوری، مسلم بن حجاج، صحیح مسلم، ج ۱، قاهره، دار ابن خرم، درب الاتراک خلف الجامع الازهر القاهره.
- ۳۴- کمیته ملی کنگره امام خمینی، مجموعه مقالات دومین کنگره بین المللی امام خمینی و احیاء تفکر دینی، قم، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام، ۱۳۷۷.
- ۳۵- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، انتشارات: دار الاحیاء التراث العربی، ۱۳۹۳ هـ.ق.
- ۳۶- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱۲-۲۳، تهران، انتشارات دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶.
- ۳۷- مغنیه، محمد جواد، تفسیر کاشف، ج ۳، دفتر تبلیغات اسلامی، خراسان رضوی، ۱۳۸۵.
- ۳۸- محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ج ۶، قم، انتشارات دارالاحدیث، ۱۳۸۶.
- ۳۹- معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، ج ۶، دیبا، تهران، ۱۳۸۶.
- ۴۰- محدثی، جواد، فلسطین، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۷.
- ۴۱- ماجراجو، محسن، پیامبران در مسجداقصی، قم، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام، ۱۳۸۹.
- ۴۲- معاونت فرهنگی سازمان اوقات و امور خیریه، سخن یار، اسوه، ۱۳۸۸.
- ۴۳- مجموعه بیانات مقام معظم رهبری، راهبردها در کلام رهبری، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، ۱۳۸۶.
- ۴۴- نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در امور اهل سنت، جستجوی راه و اندیشه کلام امام «وحدت (۱)»، قم، فرا نشر، ۱۳۸۹.
- ۴۵- نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در امور اهل سنت، تفرقه و اختلاف ۲، قم، فرا نشر، ۱۳۸۹.
- ۴۶- ولایتی، علی اکبر، جمهوری اسلامی ایران و تحولات فلسطین، تهران، مرکز چاپ و نشر وزارت امور خارجه، ۱۳۸۶.